

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Disp. VI. De adeptione Beatitudinis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

in spirituales & divinos convertere; ac proinde Fructus Evangelicus illi virtuti proprie debetur, quæ homines magis à carnis corruptione liberat, & facit spirituales, sive quæ magis terram cordis nostri disponit, ut à carnalitate ad spiritualitatem transeat. Minor verò probatur primò autoritate Christi Matth. 22. *In resurrectione neque nubent, neque nubentur, sed erunt sicut Angeli Dei in celo*: quo loco ex privatione delectationum carnalium infert Angelicam spiritualitatem. Secundò probatur ratione: quia homo præcipue carni subijcitur per venereas delectationes; ita ut in actu carnali, nec spiritus prophetiæ corda Prophetarum tangat, ut docet D. Hieronymus, nec sit possibile aliquid intelligere; eò quòd per illum ratio totaliter absorbeatur, ut asserit Philosophus 7. Ethic. cap. 14. Ergo virtuti continentie præcipue competit hominem à delectationibus carnalibus abstrahere, eumque efficere spiritualem.

64. Dices: Fructus correspondet labori, juxta illud Sap. 3. *Honorum laborum gloriosus est fructus*: Sed major est labor in aliis virtutibus, v. g. in ponendo modum per abstinenciam & sobrietatem in cibis & potibus, sine quibus vita non potest transigi, sicut potest sine delectationibus carnis; vel in fortitudine ad vincendos labores, & passiones: Ergo potius illis virtutibus debet correspondere fructus, quam continentie.

65. Respondeo fructum, sub ratione fructus, non tam correspondere labori, quam fructificationi, ad quam continentia magis disponit, quam abstinencia: nam delectationes quas ista reprimat, non ita absorbent rationem, quam delectationes veneræ, nec consequenter tantum impediunt fructificationem. Idem dico de laboribus & passionibus, quarum insultus minus opponuntur illi fructificationi, quam opera carnis. Unde licet in illa victoria, Fructus sub ratione mercedis, & præmij essentialis, possit esse gloriosior, non tamen sub hac speciali ratione fructificationis.

S. III.

Tertia difficultas elucidatur.

Dico tertio: Convenienter distinguuntur tres continentie partes, scilicet Conjugatorum, Viduarum, & Virginum: quibus Fructus trigessimus, sexagesimus & centesimus correspondet.

66. Probatur prima pars ratione D. Thomæ. Per continentiam homo separatur ab operibus carnis, & in quandam spiritualitatem transit: Atqui tribus tantum modis potest ab illis per continentiam separari: Ergo &c. Probatur Minor: Vel enim illa separatio fit per continentiam omnino necessariam, vel per superabundantem? Si per necessariam, solum est continentia conjugatorum, qui delectationibus carnis secundum rationem utentes, spiritus rectitudinem non pervertunt: Si per superabundantem, vel est ita superabundans, ut omnino homo ab hujusmodi delectationibus abstrahatur, & respectu cujuslibet temporis, præteriti, & futuri; & sic est continentia & spiritualitas Virginum: vel solum secundum aliquod tempus, & sic est continentia & spiritualitas Viduarum. Ergo tribus tantum modis à voluptatibus carnis abstrahitur, ac proinde tres tantum continentie partes.

Tom. III.

A Probatur secunda pars ex similitudine seminis: Nam regulariter grana in terra pingui seminata, pro uno triginta reddunt; in anno abundantanti sexaginta, in feracissimo centum: quod licet raro contingat, de facto tamen aliquoties evenit; ut constat Genesis 26. ubi dicitur: *Sevit Isaac in terra illa, & invenit in ipso anno centuplum*: Sed Conjugati frequentiores sunt quam Viduæ; & hæc Virginibus, utpote rarissimis, comparatione aliorum: Ergo fructus trigessimus correspondet continentie conjugali, sexagesimus viduali, & virginali centesimus.

67. Objicies primò: Fructus nominat aliquod præmium speciale, quod non convenit omnibus Beatis, sicut nec Aureola: Sed tres fructus assignati conveniunt omnibus Beatis; cum omnes sub tribus illis continentie partibus comprehendantur; sunt enim vel conjugati; vel vidui, quatenus sub istis continentur etiam non conjugati, vel Virgines: Ergo non debent sic assignari.

68. Respondeo primò, negando Majorem. Nullum enim est inconveniens, quòd aliquod accidentale præmium sit omnibus Beatis commune, sicut essentialia.

69. Respondeo secundò, negando Minorem: Penitentes enim in fine vite, qui usque ad illam periodum incontinententer vixerunt, sub nullo illorum statuum continentur.

70. Objicies secundò: Sicut viduitas excedit continentiam conjugalem, ita virginitas viduitatem: Sed sexagenarius non excedit æqualiter trigenerium, comparative ad centenarium; siquidem sexagenarius excedit trigenerium in triginta solum, exceditur verò in quadraginta à centenario: Ergo inconveniens est illa accommodatio.

71. Respondeo cum S. Thoma in Suppl. qu. 96. art. 4. ad 3. *quòd distinctio fructuum magis accipitur secundum species & figuras numerorum, quam secundum quantitates ipsorum: tamen etiam quantum ad quantitatis excessum, potest aliquaratio assignari: Conjugatus enim abstinet tantum à non sua: Vidua verò à suo & non suo; & sic invenitur illi quadam ratio dupli, sicut sexagenarius est duplex ad trigenerium: centenarius verò supra sexagenarium addit quadragenarium, qui conjungit ex ductu quaternary in denarium. Quaternarius autem est primus numerus solidus & cubicus, & sic convenit talis additio virginitati, quæ supra perfectionem viduitatis, perpetuam incorruptionem adjungit.*

DISPUTATIO VI.

De adeptione Beatitudinis.

Ad questionem 5. Divi Thomæ.

PAVCA circa hanc questionem occurrunt dicenda: quæ enim hic aliqui de possibilitate, appetitu, & inæqualitate beatitudinis inferunt, in tractatu de visione fuere à nobis exposita. Unde sit

ARTICVLVS PRIMVS.

*Verum anime Iustorum à corporibus separate,
& plenè purgate, statim consequantur
beatitudinem?*

1. **P**ARTEM negativam tenuere olim plures ex SS. Patribus, tam Græcis, quàm Latinis, existimantes animas iustorum à corporibus separate, ac plenè purgatas, non fore beatas, nec visuras divinam essentiam, usque ad diem iudicij, & generalis resurrectionis, in qua (aiebant) rursus unientur corporibus suis, & numerus electorum erit omnino completus. Ita D. Bernardus serm. 3. de omnibus Sanctis, ubi ait: *In illam beatissimam Dei domum anime nec sine nobis intrabunt, nec sine corporibus suis, scilicet nec sancti sine plebe, nec spiritus sine carne.* Cui sententia ita acriter adhæsit olim Joannes XXII. ut plures Ordinis nostri Doctores, qui zelò catholicæ veritatis firmiter ei se opponebant, in carceraverit, nominatim Patrem Thomam Valens, qui ipso festo S. Joannis Evangelistæ Avenioni prædicans, maximà Cardinalium & aliorum Prælatorum astante catervâ, contra hunc errorem vehementissimè invecus fuerat; usque verbò & exemplò Pauli, qui in faciem restitit Petro, eò quòd reprehensibilis esset, nec non maledictionem omnibus, qui huic perverfo dogmati adhærent, pronuntians, addiderat hæc verba Apostoli: *Si quis vobis annuntiaverit præter id quod accepistis, anathema sit.* Quæ cum rescivisset Ludovicus Bavarus, qui se Imperatorem dicebat, quique extremò odii Pontificem & Dominicanos ei summopere addictos prosequeretur, animum infensum, quem erga Patres nostros gerebat, deponens, & illum zelum pro veritate tuenda demiratus, exclamavit: *Nunc comperio quod Ordo Prædicatorum sit ordo veritatis: siquidem Joannem errantem dereliquit, quem antea non errantem contra me tam animosè defendit.* Ita referunt Antonius Senensis in Chronicis FF. Prædicatorum ad annum 1331. Bzovius ad eundem annum, & alij quos illi citant.

S. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

- D**ico igitur, Animas iustorum, à peccatis perfectè purgatas, in cælum evolare, & fieri clarà Dei visione, non expectatà resurrectione, aut generali iudicio.
2. Hæc conclusio nunc est certa de fide, utpote definita in Florentino sess. ultimâ, ubi dicitur, *E Animas à corporibus exutas & purgatas in cælum mox recipi, & intueri ipsum Deum Unum & Trinum sicuti est.* Eandem veritatem prius definita in Benedictus XII. in quadam Extravaganti quæ incipit, *Benedictus Deus*, ut refertur in Directorio Inquisitorum parte 2.
3. Colligitur etiam ex Scriptura: nam ad Philip. 1. Apostolus ait: *Desiderium, habens dissolvi & esse cum Christo*: inutile autem esset tale desiderium, si non fuisset visurus Deum statim post mortem. Item 2. ad Corinth. 5. dicitur: *Quando sumus in corpore, peregrinamur à Domino: per fidem enim ambulamus, & non per speciem: Ergo relicto corpore non ambulabimus per fi-*

dem, sed per speciem, videndo clarè divinam essentiam. Unde Apocal. 7. videntur Iusti amici stolis albis: quod præmium illorum denotat. Et Luca 23. Christus dixit ad latronem: *Hodie mecum eris in paradiso*: quod non potest intelligi de paradiso terrestri, ut quidam explicant; cum Christus eà die in paradiso terrestri non fuerit, sed in limbo, qui paradisos dicitur; quia ibi latroni & SS. Patribus communicata fuit beatitudo, & visio divinæ essentia: nam ut ait Augustinus Epist. 57. *Generale paradisi nomen est, ubi feliciter vivitur.*

Favent etiam SS. Patres: nam D. Gregorius super Psal. 4. penitentialem, ait: *Beatitudo & animabus Sanctorum ante resurrectionem tribuitur, & corporibus nihilominus post iudicium*; & id probat latè 14. dialog. cap. 25. Item D. Chrysostomus hom. 32. in Epist. ad Rom. dicit: *Pauli animas versari in summo cælo, & prope Regis solium, ubi Cherubim & Seraphim volitant.* Fulgentius serm. de S. Stephano: *Hodie (inquit) miles de tabernaculo corporis exiens, triumphanter migravit ad cælum.* Item: *Stephanus hodie solâ est immortalitatis indutus.* Unde Ecclesia diem mortis Sanctorum appellat natalem ipsorum: quia nimirum quemadmodum per nativitatem corporalem nascuntur mundo, ita per transitum ex mundo nascuntur cælo. *Natalem Sanctorum* (inquit Chrysologus) *cum audis, nolite putare illum dici quò nascuntur in terram de carne, sed de terra in cælum, de labore ad requiem, de cruciatibus ad delicias, non fluxas, sed fortes, & stabiles, & æternas.* Et Emissenus homil. de natali S. Genesij: *Beatorum Martyrum passiones, natales vocamus dies, quando eos martyri, vita & gloriæ fides, dum ingerit morti, genuit æternitatis, & perpetua gaudia brevi dolore parturit. Merito planè dicendi natales dies, per quos qui nati fuerant in hanc fragilitatis humana miseriam, subito nascuntur in gloriam, vite perennis iniiium de mortis sine sumentes. Etenim si istos dies natales vocamus, quibus in hanc lucem in delictis & doloribus nascimur ad dolores, quibus hunc mundum flitu infantie vagientes ingredimur; iustius isti celebrantur natales, quibus Sancti ex corruptibili in novam istam futuri seculi veniunt claritatem, & filij hominum in adoptionem divinæ paternitatis ascendunt; & consortes paulò ante mortalium, subito civis incipiunt esse Angelorum.*

Variis etiam rationibus seu congruentiis probant aliqui nostram conclusionem: putà quia beatitudo, seu clara Dei visio, cum non fiat per aliquam speciem à phantasmatibus eductam, non dependet à corpore; unde non est ratio cur differatur usque ad reasumptionem corporum; maximè quia ea dilatio præmij valde esset afflictura animas purgatas. Addunt quod, cum beatitudo debeatur homini ut corona & merces, statim post finitam pugnam, & laborem expletum dari debet, juxta illud Levitici 19. *Non morabitur opus mercenarij tui apud te usque ad mane.* Confirmant exemplò Angelorum, qui finitâ viâ statim acceperunt præmium; & malorum hominum, quibus statim datur pœna æterna post mortem: Deus autem pronior est, inquit, ad miserendum & præmiandum, quàm ad puniendum.

Verùm hæc rationes parùm urgent. Ad primam enim facile responderi posset, eam dilationem non fieri ob repugnantiam visionis cum

anima separata; sed quia ante iudicium generale, & generale omnium remunerationem, non oportet aliquos beatificari: vel certe quia Deus ipse ita voluit ac disposuit, propter occultos fines suae providentiae. Aliae verò patiuntur instantiam in animabus iustorum, qui ante adventum Christi decesserunt: ille enim, quamvis perfectè purgata, statim post separationem à corpore non viderunt divinam essentiam; imò per multa saecula earum beatitudo & merces fuit dilata, caelò adhuc clausò, ob culpam originalem.

7. Quare existimo aliam huius rei, utpote à sola Dei voluntate pendens, non debere assignari rationem, quàm eam quam tradit D. Thomas 3. B. p. qu. 49. art. 5. ad 4. ubi ait, quòd *Christus sua passione meruit nobis introitum regni caelestis, & impedimentum removit; sed per suam ascensionem nos quasi in possessionem regni caelestis introduxit. Et ideo dicitur quòd ascendit pandens iter ante eos.* Unde licet ante passionem Christi, eiusque in caelum ascensionem, nullus quantumcumque iustus regnum caeleste intrare posset: attamen in lege gratiae animae iustorum, cum primùm sunt perfectè purgatae, statim consequuntur beatitudinem, post decessum à corpore. Et hoc (inquit S. Doctor ibidem) *figuratur Numer. 35. ubi dicitur quòd homicida manebit ibi (scilicet in civitate refugij) donec sacerdos magnus, qui oleo sancto unctus est, moriatur. quo mortuo, poterit in domum suam redire.* Quare Apostolus ad Hebraeos 9. postquam dixit, quòd olim in sancta sanctorum non poterant ingredi sacerdotes, nec populus, subdit: *Hoc significante Spiritu Sancto, nondum propalata esse sanctorum viam. adhuc priori tabernaculo habente statum:* id est, per hoc Spiritus Sanctus declarare intendebat, toto tempore veteris testamenti non fuisse apertam viam ad caelum; ideoque etiam iustissimos quosque ad inferos descendisse: At postquam Christus prorupit velum templi, cessaveruntque figurae, ex tunc patet via Sanctorum ad caeleste tabernaculum, & caelorum janua per passionem Christi nobis aperta est. Unde Leo Papa serm. 1. de ascensione: *Christi ascensio* (inquit) *nostra proventus est, & quò praecessit gloria capitis, eo spes vocatur & corporis: hodie enim non solum paradisi possessores firmati sumus, sed etiam caelorum in Christo superna penetravimus; ampliora adepti per ineffabilem Christi gratiam, quam per diaboli amiseramus invidiam.* Item D. Ioannes Apocal. 21. dicit caelestem Ierusalem habere portas duodecim, & subdit: *Ab Oriente porta tres, & ab Aquilone porta tres, & ab Austro porta tres, & ab Occasu porta tres:* per hoc innuens, modò post Christi passionem & ascensionem, undequaque patere aditum in caelum, omneque impedimentum penitus esse sublatum; ac proinde iustorum animas, cum primùm à peccatis perfectè purgatae sunt, consequi beatitudinem, & clarà Dei visione perfui, non expectatà resurrectione vel die iudicij.

S. II.

Solvuntur objectiones.

8. **C**ONTRA hanc conclusionem primò obijci possunt plura Scripturae testimonia, quibus significari videtur, primum beatitudinis, & visionem Dei reservari in diem iudicij. Matthaei namque 20. dicitur omnibus simul operariis redditam fuisse mercedem, cum serò factum

A *esset.* hoc est in fine mundi. Et cap. 25. cum describitur iudicium universale, dicitur: *Ibunt hi in supplicium aeternum, iusti autem in vitam aeternam.* Paulus etiam 2. ad Timoth. 4. ait: *Reposita est mihi corona iustitiae, quam reddet mihi Dominus in illa die, extremi scilicet iudicij.* Et ad Hebraeos 11. inquit de Sanctis: *Non acceperunt repromissionem, Deo pro nobis melius aliquid providente, ut non sine nobis consummarentur.* Item 1. Ioan. 3. dicitur: *Cum apparuerit (nempe Christus in die iudicij) similes ei erimus: quoniam videbimus eum sicuti est.* Denique Apocal. 6. dicit idem Apostolus: *Vidi subius altare animas interfectorum propter verbum Dei: & dictum est illis, ut requiescerent adhuc tempus modicum, donec compleantur conservi eorum:* id est, ut expectent tempus resurrectionis, & generalis iudicij, in quo, completo numero electorum, omnes simul recipient mercedem & beatitudinem.

9. Veruntamen haec parùm urgent: nam quoad tria prima loca, si intelligantur de die iudicij generalis, dicendum est, tunc primum meritum cum publico honore, ac solemni pompa, & manifestatione omnium bonorum operum, iustis esse conferendum; vel tunc novà & publicà sententià, non solum animae, sed etiam toti homini reddendum esse. Dixi, si intelligantur de die iudicij generalis: quia in primo loco *ly ad vesperam* denotat finem vitae cuiuslibet, ut ait Glossa interlinearis. Item cum Apostolus ait, quòd Deus iustus iudex reddet ipsi coronam iustitiae *in illa die*, loquitur (ut ait Nicolaus de Lyra) de die mortis, de quo praemisera: *Tempus resolutionis mea instat.* Quartus locus facilis est: nam vel loquitur Apostolus de praemio completo per resurrectionem; vel intendit Sanctos veteris Testamenti non intrasse caelum sine Sanctis Legis Evangelicae, non quidem omnibus, sed aliquibus, Testimonium verò primum ex Joanne planè caret difficultate: nam *ly cum apparuerit*, non significat, cum Christus venerit ad iudicandum (neque enim visio humanitatis Christi Domini reddet Sanctos beatos) sed intelligitur de Deo secundum se, ut sit sensus: *quando se nobis per visionem ostenderit.* Quòd si aliquis haec verba ad Christum in secundo adventu referat, Glossa interlinearis ait, tunc nos futuros ei similes, id est *secundum corpus immortales*; quia videbimus eum sicuti est: nam ex gloria animae redundabit gloria & immortalitas in corpus. Ultimus locus qui est ex Apocalypsi, communiter explicatur de desiderio unionis ad corpus, quod habent animae Sanctorum: illud enim non complebitur, nisi in die resurrectionis generalis, in qua totus homo beatificabitur. Porro ipsas gloriae essentiali frui in caelis ante illud tempus, colligitur ex eo quod ibidem dicitur: *Data sunt illis singulae stolae albae:* nam ut explicant Sancti Patres, per stolam illam intelligitur gloria & beatitudo essentialis.

10. Secundò obijci possunt plura SS. Patrum testimonia, in quibus apertè dicitur Sanctorum beatitudinem usque ad tempus resurrectionis esse differendam.

Verùm, vel haec explicari possunt de adaequata beatitudine corporis & animae; vel dici aliquos ex SS. Patribus id olim docuisse, quia tunc res erat dubia, & nondum ab Ecclesia definita; nunc verò non licere de hoc dubitare, ob definitiones Concilij Florentini, & Benedicti XII. supra adductas.

in corp. art. 1.

9.

C

D

E

10.

Tertiò obijciunt aliqui Decretum Joannis A XXII. qui, teste Ocham in opere sex dierum, & Gersoni in ferm. de Paschate, dicitur definiti- se contrarium.

Sed respondetur, verum quidem esse, illum fuisse valde propensum in hanc sententiam, eamque persuadere statuisse: non tamen ut Pontificem definitivè, sed, ut ait Benedictus XII. in sua Extravaganti, speciali Dei providentiâ raptum fuisse, antequam aliquid definiret. Nec credendum est Ochamo, quippe qui Joanni XXII. fuit infensissimus, utpote ab eo excommunicatus.

ARTICVLVS II.

Verum beatitudo semel adepta possit amitti?

II. **F**ERTVR communiter error Origenis, negantis perpetuitatem beatitudinis, & ponentis perpetuam vicissitudinem felicitatis & miseriar: licet aliqui eum excusare nitantur, dicentes hunc errorem inter opera Origenis ab hæreticis fuisse insertum; sed immeritò, quia tum D. Thomas hîc art. 2. & 3. contra gent. cap. 62. tum etiam D. Augustinus libro 21. de civit. cap. 17. & libro de hæresibus hæresi 43. & D. Hieronymus in Epistola ad Avitum, imò & sexta Synodus generalis actione 11. in Epistola Sophronij, approbatâ actione 13. hunc errorem Origeni tribuunt.

Porro contra illum militant plura Scripturæ testimonia, quibus asseritur beatitudinem Sanctorum perpetuò duraturam, præsertim illud Matth. 25. quod adducit S. Thomas: *Ibunt hi in supplicium æternum, iusti autem in vitam æternam.* Et Joan. 22. Christus dicebat Apostolis: *Gaudium vestrum nemo tollet à vobis.* Item 1. Petri 2. beatitudo vocatur hæreditas *incorruptibilis, incontaminata, & immarcescibilis.* Et cap. 5. *immarcescibilis gloriæ corona.* Denique in Fidei symbolo promittitur nos expectare vitam æternam.

12. De fide ergo certum est, beatitudinem Sanctorum fore perpetuam & nunquam desituram. Sed dubitant ac disputant Theologi, an hoc ei conveniat ab intrinseco, & ex natura rei, vel solùm ab extrinseco, & ex gratuita voluntate Dei, eam perpetuò conservantis? Scotus enim & Durandus in 4. dist. 49. qu. 6. docent illam solâ Dei voluntate, & non ab intrinseco esse perpetuam. Idem videtur sentire Vazquez hîc disput. 21. cap. 2. ubi ait eodem modo philosophandum esse de visione beatifica & lumine gloriæ, sicut de Angelis: unde sicut Angeli, in ejus sententia, non sunt in incorruptibiles ex natura sua, sed solùm ab extrinseca Dei providentiâ illos conservante; ita & lumen gloriæ, ac visio beatifica. Alij dicunt beatitudinem posse dupliciter considerari, scilicet in ratione beatitudinis, & boni perfecti ac plenè satiati, & in ratione visionis & operationis: & primo modo esse ab intrinseco inamissibilem & incorruptibilem, non autem secundo modo. Ita Curiel hîc art. 4. dubio unico. Thomistæ verò asserunt perpetuam ab intrinseco convenire beatitudini, tam ut est visio Dei, quàm ut est perfectâ beatitudo: sic Cajetanus, Conradus, Martinez, Alvarez, Suarez, & alij.

S. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

DICO igitur: Visionem beatam, tam ut beatitudo, quàm ut visio est, ab intrinseco esse incorruptibilem. Ita D. Thomas hîc art. 4. ubi docet beatitudinem perfectam, quæ expectatur post hanc vitam, & ex ipsa communi ratione beatitudinis, & ex ratione beatitudinis in speciali, quæ in clara Dei visione consistit, habere quod non possit deficere: unde in resp. ad 1. ait per hanc beatitudinem elevari hominem ad participationem æternitatis, transcendens omnem mutationem; & 1. p. qu. 10. art. 3. inter entia naturâ suâ immutabilia & æterna ponit visionem Dei, quam dicit propterea vocari in Scriptura vitam æternam; & art. 5. ad 1. asserit illam visionem non mensurari tempore, vel ævo, sed æternitate participatâ: idem habet in 2. dist. 2. quæst. 1. art. 1. ad 4. & tertio contra gentes cap. 62.

14. Probat ergo prima pars conclusionis primâ ratione D. Thomæ hîc art. 4. Beatitudo, cum sit bonum sufficiens & perfectum, ab intrinseco & ex propria ratione habet quoddam desiderium hominis quietet, & omne malum excludat: Sed neutrum præstaret, si non esset ab intrinseco inamissibilis & incorruptibilis: Ergo inamissibilitas & incorruptibilitas ab intrinseco illi convenit. Major patet, Minor quoad utramque partem suadet. Nam unum ex præcipuis quæ optat beatus, est perpetuitas boni quod possidet; unde maximè anxietetur, si existimaret tale bonum non fore perpetuum: Ergo si beatitudo non esset perpetua & incorruptibilis ab intrinseco, nec perfectè satiaret hominis appetitum, nec omnem miseriam & anxietatem excluderet. Unde Augustinus: *Nulla modo esse poterit vita veraciter beata, nisi fuerit sempiterna.*

15. Dices, sufficere ad hoc ut beatus quietetur, & omnis anxietas ab eo tollatur, quod Deus decreverit illi beatitudinem perpetuò conservare, & hoc illi innotescat.

Verùm hæc solutio ex non penetrata rationis efficacia procedit: unde sic eam explico, & datam solutionem evertio. De ratione formæ in qua beatitudo essentialiter consistit, est quoddam vel ratione sui, vel ratione eorum quæ illi debentur, satiet appetitum beati, & omnem miseriam & anxietatem excludat, ut disp. 3. art. 1. fusè ostendimus: Atqui perpetuitas seu inamissibilitas beatitudinis exigitur ad tollendam anxietatem beati, & illius appetitum quietandum: Ergo illa debita est formali beatitudini, eique ab intrinseco (id est vel ratione sui, vel ratione eorum quæ illi debentur) & non solùm ab extrinseco, & ex gratuita Dei voluntate, debet competere.

16. Secunda pars conclusionis, quæ asserit quoddam clara Dei visio, non solùm in ratione beatitudinis, sed etiam in ratione visionis Dei, est incorruptibilis ab intrinseco, secunda ratione Divi Thomæ suadet. Visio Dei, neque ex voluntate ipsius videntis, neque ex voluntate Dei, neque ex aliquo extrinseco impediente cessare potest: Ergo ex propria ratione habet, quod sit perpetua & duret in æternum, subindeque quod ab intrinseco sit inamissibilis & incorruptibilis. Consequentia patet à sufficienti enumeratione: nihil enim aliud assignari potest, ex quo visio Dei possit cessare. Antecedens verò probatur, quan-

cum ad singulas partes. Et primò, quòd visio Dei ex voluntate ipsius videntis cessare nequeat, sic ostenditur. Omne bonum habitum, quò aliquis carere vult, aut est insufficientis, & quaeritur aliud sufficientius loco ejus; aut habet aliquod incommodum annexum, propter quod in fastidium venit: Sed visio Dei est bonum plenè sufficiens, cum enim conjugat animam fonti totius bonitatis, eam replet omnibus bonis, & omnia ejus desideria explet, ut disp. 3. in digressione de visione beatifica declaravimus. Similiter etiam nullum prorsus habet incommodum annexum, ratione cujus possit cauere fastidium; imò potiùs, ut ibidem ostendimus, tam suaviter implet, tam delectabiliter fatiat, ut in ejus fruitione regnet desiderium, & in satietate vigeat appetitus illius, juxta illud Gregorij in moralibus: *Cum ad ipsum fontem vite devenerimus, erit nobis delectabiliter impressa sitis simul & satietas; sed longè aberit à siti necessitas, longè à satietate fastidium; quia sitientes saturabimur, & saturati sitiemus:* Ergo visio ex voluntate ipsius beati cessare nequit.

17. Deinde, quòd ex parte Dei non possit desinere, saltem de potentia ordinaria, probat Divus Thomas: quia cum subtractio beatitudinis sit quaedam pœna, non potest à Deo justo judice provenire, nisi pro aliqua culpa: Sed nulla culpa reperiri potest in eo qui fruatur clara Dei visione; cum ad illam ex necessitate sequatur impeccabilitas & rectitudo voluntatis, ut suprà vidimus: Ergo nec ex parte Dei provenire potest cessatio beatificæ visionis. Tandem, quòd à causa extrinseca impediri nequeat, patet: quia visio, quæ homo unitur Deo, est superior actione omnis causæ creatæ; atque adeò ad illam nullum agens creatum pertinere potest.

18. Simili ratione utitur S. Doctor 3. contra gentes cap. 62. ubi sic discurreit: *Si aliquis videre desinat quod primò videbat, aut hoc erit quia deficiet ei facultas videndi; sicut cum aliquis moritur, vel cecatur, vel aliquo aliter impeditur: aut erit, quia non vult amplius videre; sicut cum aliquis avertit visum à re quam prius videbat; vel quia objectum subtrahitur. . . . Substantia autem intellectuali videnti Deum non potest desinere facultas videndi Deum; neque per hoc quòd esse desinat, cum sit perpetua; neque per defectum luminis quò Deum videt, cum lumen illud incorruptibiliter recipiatur, secundum conditionem & recipientis & dantis: neque potest ei desinere voluntas tali visione fruendi, ex quo percipit in illa visione esse suam ultimam felicitatem; sicut non potest velle non esse felix: neque etiam videre desinet per subtractionem objecti; quia objectum illud quòd est Deus, semper eodem modo se habet, nec elongatur à nobis, nisi inquantum nos elongamur ab ipso: Impossibile igitur est, quòd visio illa Dei, quæ beatos facit, unquam desiciat.*

19. Probatur secundò eadem pars ratione fundamentali: Nam ut dicit S. Thomas t. p. qu. 50. art. 5. ad 3. *Non dicitur aliquid incorruptibile, per hoc quòd Deus possit illud in non esse redigere, subtrahendo suam conservationem; sed per hoc quòd in seipso aliquod principium corruptionis habet:* Sed visio beatifica, quamvis à Deo destrui possit, non tamen habet in se aliquod principium corruptionis: Ergo non est, nec dici debet corruptibilis, sed incorruptibilis ab intrinseco, etiam per respectum ad Deum. Major constat, tum ex Aristotele, & D. Thoma, & ex con-

A sensu omnium Sapientum, à quibus petendæ sunt rerum definitiones, & non pro libito con-
fingendæ: tum inductione, nam cœli, Angeli, animæ rationales, sunt & dicuntur incorruptibilia: quia licet per absolutam Dei potentiam, & suspensionem divini concursus conservativi, possint destrui, & desinere esse, non habent tamen in seipsis aliquod principium corruptionis, seu aliquam potentiam ad non esse, quæ exigant aliquando suspensionem concursus, quò Deus illa conservat in esse. Item lapis dici non potest naturâ suâ mobilis sursum, etiam respectu Dei; quia licet Deus possit movere lapidem sursum, caret tamen principio intrinseco ad locum sursum inclinante. Denique, licet Deus corpora mixta & corruptibilia perpetuò conservare possit; quia tamen in se habent principium intrinsecum corruptionis, materiam scilicet non fatiatam formâ illorum, non possunt dici incorruptibilia: Ergo ex opposito, ut aliquid sit & dicatur corruptibile, non sufficit quòd Deus possit illud in non esse redigere, subtrahendo suam conservationem, sed requiritur necessariò quòd in seipso aliquod principium corruptionis habeat. Minor autem suadet: Nam in illa visione subjectum est incorruptibile, & lumen à nullo alio pender nisi à solo Deo; neque visio pender nisi ab intellectu & lumine, quæ perpetua sunt, & necessariò operantur in illo statu, illisque debetur concursus divinus accommodatus: quòd si loquamur de causa morali corruptionis, quæ solum potest esse peccatum, etiam visio beatifica omnino illud excludit: Ergo nulla potest hîc cogitari causa intrinseca corruptionis.

Dices ex Curiele ubi suprà: ad hoc ut visio beata possit dici ab intrinseco corruptibilis, sufficere quòd in intellectu beati, lumine gloriæ illustrato, sit potentia ad non esse visionis, & quòd illi nec lumen nec visio debeantur.

Sed contra: In intellectu beati, lumine gloriæ illustrato, non datur potentia naturalis, sed tantum obediens ad non esse visionis: At hæc non sufficit ut visio beatifica possit dici ab intrinseco corruptibilis; alioquin Angeli, cœli, anima rationalis, & unio hypostatica, possent dici ab intrinseco corruptibilia, cum in eis sit potentia obediens ad non esse, illaque per absolutam Dei potentiam possint destrui & annihilari: Ergo ut visio beatifica possit dici ab intrinseco corruptibilis, non sufficit quòd in intellectu beati sit potentia ad non esse visionis. Item unio hypostatica est naturæ humanæ indubitata; & tamen est ab intrinseco indissolubilis & incorruptibilis, unde mensuratur æternitate participatâ, ut communiter docent Theologi: Ergo ex eo quòd lumen gloriæ & visio beatifica non sint intellectui beati connaturaliter debita, non rectè colligitur visionem beatam non esse ab intrinseco incorruptibilem, & inamissibilem.

Tertiò probari potest eadem pars: Forma perfectè complens & satians appetitum subjecti, est ex natura sua incorruptibilis & inamissibilis: Sed visio beatifica totaliter fatiat appetitum beati: Ergo ex natura sua incorruptibilis est. Major patet in forma cœlorum, quæ dicitur ab intrinseco incorruptibilis, quia perfectè fatiat appetitum materiæ, nec finit eam appetere aliquam formam ipsi contrariam: Unde probatur Minor. Illa forma totaliter fatiat appe-

20.

21.

titum subjecti, quæ facit ut subjectum non possit aliquid aliud appetere sibi oppositum: Sed visio beata hoc præstat, facit enim ut proprium subjectum appetere nequeat cessationem visionis, vel errorem circa Deum (quæ duo opponuntur visioni) quatenus facit ut non possit in aliquo ex illis apprehendere rationem boni: Ergo totaliter satiatur appetitum beati.

21. Confirmatur: Ideo humanitas, terminata per subsistentiam Verbi Divini, non expetit propriam, quia per divinam illius appetitus perfectè satiatur; quocirca compositum, ex illa & Verbi subsistentia resultans, incorruptibile est: Ergo si visio beatifica satiatur intellectus appetitum, quò propendit in verum, non relinquet potentiam proximam ad formam oppositam; & consequenter compositum resultans ex visione & intellectu, incorruptibile erit.

22. Confirmatur ampliùs: Forma quæ caret contrario, ab intrinseco incorruptibilis est: Sed visio beatifica caret contrario; error enim, qui solus videtur illi opponi, ei propriè non contrariatur; quia nec sunt ejusdem ordinis, nec possunt mutuo se expellere; illa quippe visio sic perficit subjectum, ut reddat illud omnino incapax erroris: Ergo idem quod priùs.

S. I I.

Solvuntur objectiones.

23. **O**BJICIES primò contra primam partem conclusionis. Ad rationem beatitudinis non est necessarium ponere illam incorruptibilem ex natura sua, sed sufficit quod ex Dei dono & conservatione non corrumpatur: Ergo omnino voluntariè ponitur incorruptibilis ex propria ratione. Consequentia est bona, Antecedens probatur: quia ut beatus sit perfectè fœlix, & non sit anxius de suo statu, sufficit quòd Deus statuerit conservare beatitudinem ejus, & hoc sit illi notum.

24. Huic objectioni solutio patet ex dictis in probatione primæ partis conclusionis, negandum scilicet esse Antecedens: nam cum de essentia beatitudinis sit, quòd vel ratione sui, vel ratione eorum quæ illi debentur, satiatur omnem appetitum beati, & omnem miseriam & anxietatem ab eo excludat, non esset vera beatitudo, si ex se & ab intrinseco non haberet securum reddere beatum de perpetuitate sui status: hoc autem præstare non potest, nisi ab intrinseco sit inamissibilis & incorruptibilis: adeòque non sufficit extrinsecum Dei decretum, quò statuit perpetuò conservare Sanctorum beatitudinem; sed insuper requiritur quòd ipsa beatitudo ratione sui, vel ratione alicujus proprietatis & perfectionis sibi debita, exigat perpetuò durare & conservari à Deo.

25. Objicies secundò: Beatitudo habet potentiam intrinsecam ut à Deo destruat: Ergo est corruptibilis ab intrinseco, saltem per respectum ad Deum. Consequentia patet ex supra dictis, Antecedens probatur. Visio beata est destructilis à Deo suspendente concursum. At non est destructilis per solam denominationem extrinsecam à potentia Dei: Ergo est destructilis per potentiam sibi intrinsecam. Probarur Minor. Si solùm esset destructilis per denominationem extrinsecam à potentia Dei: hæc causalis esset vera ideo est destructilis, quia Deus potest eam destruere: At rursus hæc est vera: Deus potest illam destrue-

re, quia destructilis est: Ergo de primo ad ultimum, ideo potest Deus destruere visionem, quia potest: quod est circulus vitiosus, quem D. Thomas 1. p. qu. 25. art. 2. vitare contendit in objecto omnipotentia Dei.

26. Respondeo, distinguendo Antecedens: Beatitudo habet potentiam intrinsecam ut destruat à Deo, physicam, nego Antecedens: Logicam & obedientialem, consistentem in non repugnantia ut destruat à Deo, operante supra leges communes, & contra peculiarem ipsius beatitudinis inclinationem, concedo Antecedens, & nego Consequentiam: quia ut aliquid dicatur ab intrinseco corruptibile, per respectum ad Deum, non sufficit non repugnantia, seu potentia logica & obedientialis ut ab illo destruat, ut supra ostensum est; sed exigitur potentia physica inclinata secundariò ad non esse: ideo enim homo, v. g. dicitur corruptibilis ab intrinseco, quia materia ex qua componitur, appetit alias formas, incompatibiles cum anima rationali, & ex consequenti appetit expulsionem animæ, & non esse hominis.

27. Objicies teritiò contra secundam partem conclusionis: Forma recepta in subjecto non connaturali, sed extraneo, recipitur in eo amissibiliter & corruptibiliter; ut patet in calore, qui in subjecto proprio & connaturali, scilicet igne, est inamissibiliter, sed in aqua est amissibiliter, eò quòd aqua sit subjectum extraneum: At visio Beatifica est in homine, & in Angelo, ut in subjecto extraneo, non verò connaturali; cum lumen gloriæ, à quo dependet, nulli intellectui creato vel creabili connaturale sit: Ergo visio beatifica est amissibiliter & corruptibiliter in intellectu humano & angelico.

28. Confirmatur: Gratia sanctificans est qualitas corruptibilis, ut experientià constat, nam quotidie corrumpitur per peccatum: Ergo multò magis lumen gloriæ, & visio beata. Patet Consequentia: tum quia gratia sanctificans est nobilior forma n ordine supernaturali: tum etiam quia comparatur ad lumen gloriæ, ut essentia ad proprietatem; non potest autem proprietatis esse incorruptibilior, quàm natura à qua dimanat.

29. Ad objectionem respondeo, Majorem esse veram, quando forma ex se non habet quòd sit incorruptibilis, sed ex conditione subjecti; tunc enim si recipitur in subjecto extraneo, est in eo corruptibiliter & amissibiliter; secùs verò, quando ex se & ex natura sua incorruptibilis est, & perfectè participata à subjecto extraneo; tunc enim non solùm non participat corruptibilitatem subjecti, sed insuper illud trahit & elevat ad suam incorruptibilitatem. Patet hoc in subsistentia divina, quæ quia ex se est incorruptibilis & æterna, etiam communicata subjecto extraneo, scilicet humanitati, incorruptibilis & perpetua manet, & trahit illam ad suam perpetuitatem: unde Christus naturam semel assumptam nunquam dimisit, etiam dissolutà unione illius naturæ per mortem, Ceterùm visio beata ex se & ex natura sua incorruptibilis est: tum quia est participatio visionis Dei, & mensuratur æternitate illius: tum etiam, quia principia ad illam concurrentia, nempe lumen gloriæ, & divina essentia, in ratione speciei unita, ex propria natura sunt incorruptibilia; & sic visio quamvis recepta in subjecto extraneo (intellectu scilicet humano vel angelico) non propterea participat corruptibilitatem seu mutabilitatem illius, sed

sed potius illud trahit & elevat ad esse omnino immutabile & incorruptibile: adeoque licet anima vel intellectus secundum se mensurentur avd, ut tamen subjiciuntur luminis gloriæ, & visioni beatæ, æternitate participatâ mensurantur, & omnino invariabiliter se habent. Dixi autem, quando forma ex se incorruptibilis est, & perfectè participata à subjecto: quia si participatur imperfectè (ut gratia & charitas viæ, ratione cognitionis obscuræ fidei per quam regulantur) etiam si ex natura sua sit incorruptibilis, nihilominus potest de facto corrumpi ex defectu subjecti; quia tunc non trahit subjectum ad suam perfectionem, sed potius trahitur ab illo ad suam imperfectionem.

30. Ex quo patet responsio ad confirmationem: licet enim gratia sanctificans de se postulet perpetuitatem, & illam secum afferat, si sit in statu perfecto & connaturali, uti est in patria, ubi clarâ Dei cognitione regulatur: in via tamen potest aliqua ratione corrumpi seu amitti, quia est in statu imperfecto & veluti præternaturali, utpote regulata per fidem & cognitionem obscuram: adhuc tamen in illo non est physicè corruptibilis intrinsicè, quia non habet aliquod physicum principium corruptionis, sed tantum morale, quod est peccatum.

31. Ex his solum manet præcipuum Curielis fundamentum, quod potest sic breviter proponi. Principium proximum visionis beatificæ non petit ab intrinseco perpetuò conservari: Ergo illa non est ab intrinseco incorruptibilis & inamissibilis. Consequentia patet, Antecedens probatur. Principium proximum visionis beatæ est intellectus, ut illustratus lumine gloriæ: At huic conjuncto non debetur perpetua conservatio ratione subjecti, cum lumen gloriæ sit illi indebitum; nec ratione luminis, quia cum accidentis esse sit inesse subjecto, ex parte subjecti dijudicandum ac metiendum est an accidenti debita vel indebita sit conservatio, sicut ex parte subjecti judicamus ac metimur an accidens naturale sit vel supernaturale: Ergo principium proximum visionis beatificæ non petit ab intrinseco perpetuò conservari.

32. Huic, inquam, argumento patet solutio ex jam dictis, negandum scilicet esse Antecedens. Et ad hujus probationem, neganda est Minor, pro secunda parte, quam non convincit probatio facta: nam licet verum sit, accidens quod subordinatur subjecto, debere mensurari quoad debitum conservationis, penes subjecti exigentiam; non tamen est verum, quando accidens sibi subordinatur subjectum, illudque trahit ad propriam immutabilitatem: hoc autem est discrimen inter gratiam viæ, & lumen beatificum, quod gratia viæ libero hominis arbitrio quoad sui conservationem subjicitur, ita ut illam pro arbitrij libertate possit abjicere; lumen autem beatificum non subjicitur intellectui creato, sed illum sibi subjicit ac subordinat, & ad ordinem immutabilem elevat, ut antea exposuimus: ideoque an sit debitum perpetuò conservari, non ex subjecti exigentia, sed ex propria hujus luminis gloriosi natura, dijudicandum & metiendum est. Unde est disparitas quantum ad hoc inter supernaturalitatem accidentis, & debitum conservationis illius in subjecto: cum enim supernaturalitas sumatur ex excessu & elevatione formæ supra naturam & exigentiam subjecti in quo recipitur, ex parte subjecti metimur an accidens

Tom. III.

naturale vel supernaturale sit: è contra verò cum debitum conservationis reguletur penes immutabilitatem formæ conservandæ; non penes exigentiam subjecti, sed penes propriam naturam ipsius formæ metiendum est; præsertim quando talis forma est in suo statu perfecto & connaturali, ut contingit in proposito.

33. Objicies ultimò: Visio communicata Paulo in raptu fuit ejusdem speciei cum visione Beatorum: At illa non petebat ab intrinseco perpetuò conservari: Ergo nec visio Beatorum id exposcit. Major videtur certa, Minor verò probatur primò. Actio non potest excedere durationem principij à quo essentialiter pendet: At principium, scilicet lumen communicatum Paulo, non petebat ab intrinseco perpetuò conservari, cum fuerit facilè transiens, & datum per modum luminis prophetici, & coruscationis transeuntis, ut docet S. Thomas 2. 2. qu. 175. art. 3. ad 2. Ergo nec ejus visio. Secundò eadem Minor suadetur: quia aliàs non solum fuisset miraculosum, quod Paulus manens viator viderit divinam essentiam, sed etiam quod illius visio ad breve tempus duraverit: At hoc videtur multiplicare miracula absque necessitate: Ergo visio communicata Paulo in raptu, non petebat ab intrinseco perpetuò conservari.

34. Huic argumento respondent aliqui, negando Majorem: existimant enim visionem communicatam Paulo in raptu, & visionem patriæ quam Beati eliciunt, esse diversæ speciei, quia prima ex natura sua fuit transiens, & non processit à lumine gloriæ, sed à solo auxilio; altera verò est permanens, & à lumine gloriæ procedens. Sententia tamen quæ docet utramque visionem esse ejusdem speciei, solumque differre accidentaliter & ex parte subjecti, verior & probabilior est: tum quia utraque respicit idem objectum formale, nimirum essentiam divinam clarè cognitam: tum etiam quia qualitates facilè mobiles, & difficilè mobiles ex parte subjecti, non differunt specie & essentialiter, juxta D. Thomam infra qu. 49. art. 2. ad 3.

35. Melius ergo responderetur, concessâ Majori, negando Minorem: visio enim Pauli ex se & ex natura sua erat perpetua, & exigebat ab intrinseco perpetuò conservari; sed ex dispensatione Dei & per miraculum non duravit de facto: sicut Cælum, vel Angelus, quæ ab intrinseco incorruptibilia sunt, & exigunt perpetuò conservari, de potentia absoluta possunt desinere esse. Ad primam probationem, nego etiam Minorem: nam licet tale lumen habuerit modum dispositionis transeuntis, fuit tamen habitus quoad substantiam: unde quando Divus Thomas locò citatò illud comparat luminis prophetico, comparatio tenet solum quantum ad modum essendi utriusque, non verò quantum ad substantiam seu rationem specificam. Ad secundam probationem, concessâ Majori, nego pariter Minorem: nam vel illa duo miracula sunt inter se subordinata, & unum inclusum in alio, aut secutum ex illo; quia scilicet eo ipso quod viatori communicatur clara Dei visio, non nisi ad tempus debet communicari, præterquam Christo, qui fuit viator & comprehensor: vel si sunt duo miracula non subordinata, multiplicantur cum urgenti necessitate, ortâ ex natura visionis, ut latius ostendi.

M